

Magyar Helsinki Bizottság

**A MAGYAR HELSINKI BIZOTTSÁG
JELENTÉSE A KÖRSZÁLLÍTÁS MONITOROZÁSÁRÓL
(2016. AUGUSZTUS 2. FŐVÁROSI BV. INTÉZET NAGY
IGNÁC UTCAI OBJEKTUMA ÉS
OKTÓBER 10. BUDAPESTI FEGYHÁZ ÉS BÖRTÖN A
OBJEKTUMA)**

A Magyar Helsinki Bizottság négy megfigyelője 2016. október 10-én tett rövid látogatást a Budapesti Fegyház és Börtön A objektumában (közismertebb nevén a Gyűjtőben), illetve két megfigyelője 2016. szeptember 26-án a Fővárosi Bv. Intézet Nagy Ignác utcai objektumában. Mindkét intézet vezetése és munkatársai készségesen segítettek a monitorozók munkáját és minden szükséges információt megadtak. A látogatás kifejezett célja a **körszállítás** folyamatának, a szállítás során tapasztalható körülmények megfigyelése volt.

A büntetés-végrehajtás rendszerében hétfőnként kerül sor összehangoltan jelentős számú fogvatartott elszállítására a bv. intézményrendszerén belül, ez az úgynevezett körszállítás. A szállításoknak többféle oka lehet, leggyakrabban tárgyalásra vagy más eljárási cselekményekre állítják elő a fogvatartottat, másik intézetben helyezik el, stb.

A körszállításra ítélezési szünetek ideje alatt kéthetente, egyébként pedig minden héten kerül sor. Ha a hétfő munkaszüneti nap, kedden szállítanak. Körszállítás alkalmával az ország valamennyi büntetés-végrehajtási intézetéből érkeznek fogvatartottak a Gyűjtőbe, majd néhány óra múlva innen utaznak tovább egy másik bv. intézetbe. Egy-egy járműben legfeljebb 42 fő szállítható, így a nagyobb intézetek esetében (pl. Állampuszta) a jármű kétszer fordul. A Gyűjtőben egy-egy hétfőn körszállítás alkalmával 1100-1500 fogvatartott mozgatása történik, akik közül azonban nem mindenki jut el az intézetbe, hiszen ha a célállomás a szállító bv. intézet és a Gyűjtő közé esik, akkor az érintett fogvatartottak (intézet vezetésének szóbeli tájékoztatása szerint körszállításonként 120-200 fő) út közben leszállnak (pl. Pécsről Szekszárdra előállított fogvatartott leszáll Szekszárdon). Az intézet vezetésének szóbeli tájékoztatása szerint egy körszállítás során 25-30 rabszállító jármű érkezik a Gyűjtőbe.

A Fővárosi Bv. Intézet Nagy Ignác utcai objektumában hétfőnként kb. 90-110 fogvatartottat szállítanak, további két napon alacsonyabb számban történik a szállítás, tipikusan a tököli rabkórházba, illetve az Igazságügyi Megfigyelő és Elmegyógyító Intézetbe, az IMEI-be. Hétfőnként több turnusban szervezik a szállítást, egy turnus létszáma a szállító gépjármű méretéhez igazodik, 42 fős a legnagyobb létszám.

Az észlelt problémák **vastagon** szedve, a Helsinki Bizottság javaslatai *dőlt betűvel* szerepelnek a szövegben. A jelentésben a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága Központi Szállítási és Nyilvántartási Főosztályának megjegyzéseit **szürke háttérrel** tüntettük fel.

Budapesti Fegyház és Börtön A objektuma, a „Gyűjtő”

A Magyar Helsinki Bizottság megfigyelői - az intézet parancsnokával és vezetésével való rövid megbeszélést követően - az intézet munkatársainak kíséretében csak az A objektum körszállítások helyszínét biztosító jobb csillagának két szárnyát tekintették meg. A rabszállító kocsi beérkezésének időpontjától a fogvatartottak zárkában történő elhelyezéséig a megfigyelők az intézet munkatársainak kíséretében végigjárták a szállítási folyamatot. Megtekintettek egy szállítójárművet, jelen voltak annak átvizsgálásakor, végigkövették a fogvatartottak azonosítását és zárkában történő elhelyezését is. A megfigyelők bejárták az A objektum mindkét szárnyát, illetve véletlenszerűen kiválasztott zárkákban az ott tartózkodó fogvatartottakkal a személyi állomány ellenőrzése nélkül (látó- és hallótávolságon kívül) beszélgetést folytattak. A látogatás végén a megfigyelők megosztották tapasztalataikat az intézet vezetésével.

A szállítmányvezető minden esetben ülésrendet készít. A fogvatartottakat kettesével ültetve, egymáshoz karjuknál fogva bilincselve szállítják. Kiemelt kockázatot jelentő fogvatartottak esetén lábbilincset is használnak és arra is van lehetőség, hogy a többi fogvatartottól elkülönítve szállítsák az erre a célra kialakított részlegen. A szakutasítás tiltja, hogy menet közben a fogvatartottakat a jármű berendezéséhez bilincseljék. Az intézet vezetésének szóbeli tájékoztatása szerint nem jellemzőek a szállítás közben elszendvedett balesetek. A járművek karbantartása az érintett intézetek feladata, amennyiben bármely intézet jelzi valamely rabszállító jármű műszaki állapotának romlását, a szerelés szükségességét, ideiglenesen csoportosítanak át más intézetből rabszállításra alkalmas járművet a probléma felszámolásáig.

A fogvatartottat az útba indító intézet ellátja az utazás napjára hideg étellel a 16/2014 IM rendelet 128.§(3) bekezdésének megfelelően. Bár a szakutasítás 30. pontja szerint ezt az ételmezt a szállítás során közbeeső bv. intézetben tartott pihenő alatt elfogyaszthatja és a kijelölt helyen dohányozhat is, több fogvatartott is azt állította a Bizottság munkatársainak, hogy a pihenőhelyeken nem hagyhatják el a szállítójárművet, biológiai szükségleteiket is csak a járműben levő vödörbe végezhetik el. A megfigyelők által meghallgatott fogvatartottak között volt olyan, aki arról számolt be, hogy hozzávetőlegesen 50 alkalommal volt körszállításban, és ezek közül egyetlen alkalommal sem lehetett

leszállniuk a járműről az útból eső bv. intézeteknél, ahol a fogvatartottak szállítása okán megállt a jármű. A fogvatartottak elmondása alapján a Debrecenből/be, Nyíregyházáról/ra és Miskolcra/ra közlekedő rabszállító járműről nincs lehetőség leszállni, míg a Sátoraljaújhelyről/re szállított fogvatartottak számára biztosítják ezt a lehetőséget.

A Helsinki Bizottság javasolja, hogy fokozott figyelmet fordítsanak szállítás során a szakutasításban foglalt pihenőre vonatkozó rendelkezések betartására, és azt is, hogy a téli időszakban a szállítás megkezdésekor a szállítójárműben helyezzenek el meleg italt melegen tartó edényben (termosz) és poharakat, hogy az utazás során a fogvatartottak meleg folyadékhoz jussanak.

A Büntetés-végrehajtás országos Parancsnoksága a javaslatban foglaltak alapján megállapította, hogy a téli időjárás beköszöntével - annak indokoltsága esetén - a körszállítás lebonyolításakor, a központi elosztó helyen meleg védőitalt biztosítottak a fogvatartottaknak, az intézkedést a szélsőségesen hideg időjárás beköszöntével rendelték el. E mellett kezdeményezték, hogy a Budapesti Fegyház és Börtön központi elosztóhely fűtési rendszerének irányítása során ne általános szabályként állítsák be a fűtési időszaktól, hanem mindig az aktuális hőmérséklet függvényében, úgy, hogy a szállításban lévő fogvatartottak érkezéséig a részleg felmelegedjen.

A szállítójárművek OP utasításban meghatározott sorrendben érkeznek a Gyűjtőbe, reggel 6:30-tól kezdődően (13/2016 OP szakutasítás 1. számú melléklete). A rabszállító jármű beérkezésekor a kapunál a járművet azonosítják és átvizsgálják. Ezt követően leszállítják a fogvatartottakat az épület bejáratánál és a fogvatartott azonosítását követően közlik vele, hogy melyik intézetbe fogják továbbszállítani. Az intézet fizikai adottságainak köszönhetően nincs szükség szigorúbb biztonsági intézkedésekre a fogvatartottak járművekről való leszállása, illetve felszállása során, hiszen az nem a nyílt utcán történik, hanem az intézet zárt udvarán belül. Az utolsó jármű 16-17 óra körül hagyja a bv. intézet területét. A visszaindítás sorrendje nincs szabályozva, de előírás, hogy először a távoli bv. intézetekbe szállítandó fogvatartottak kerüljenek elszállításra. Az időpontot forgalmi okok is befolyásolhatják, illetve az IMEI-be jellemzően gyógyszerbeállításra érkező fogvatartottak kivizsgálási ideje.

A beléptetés során ellenőrzik az érkező fogvatartottak adatait, átadják a szállítás közben a rabszállító jármű csomagtartójában tartott letéti csomagokat, melyeket átvizsgálnak az esetleges tiltott tárgyakat kiszűrve.

A körszállítás központja – a Gyűjtő

A Gyűjtő, avagy az Intézet A objektumának jobb csillaga három szárnyból áll. A körszállítás során a fogvatartottak beléptetése a 3. szárnyban történik, míg a kiléptetés a 2. szárnyban. Az intézet vezetésének tájékoztatása szerint 2004 óta a 2. és a 3. szárnyat csak körszállításkor használják, az 1. szárny fogvatartotti elhelyezési körlet.

Összesen 180 zárka található az épületben ezek közül 18 zárka alkotja a földszintet, ezen kívül szintenként további 54 zárka található.

Az épület három szintből áll, az alsó szinten találhatóak a „különleges figyelmet igénylő fogvatartottak” számára, valamint a fiatalok, a mozgássérült fogvatartottak és a nők számára kijelölt zárkák. A látogatás napján 125 női fogvatartott volt körszállításban, közülük néhányan nem érkeztek meg a Gyűjtőbe, minthogy az útba eső intézetekbe szállították őket. Az intézet tájékoztatása szerint általában 8-15 fiatal fogvatartott érkezik körszállítás során az Intézetbe. Különleges figyelmet igényelnek például a korábban az igazságszolgáltatásban dolgozók vagy a gyermekek sérelmére bűncselekményeket elkövetők. Minden más zárka adott intézet számára van kijelölve, azaz a fogvatartottakat beérkezés után abban a zárkában helyezik el, amely intézetbe a Gyűjtőből szállítják.

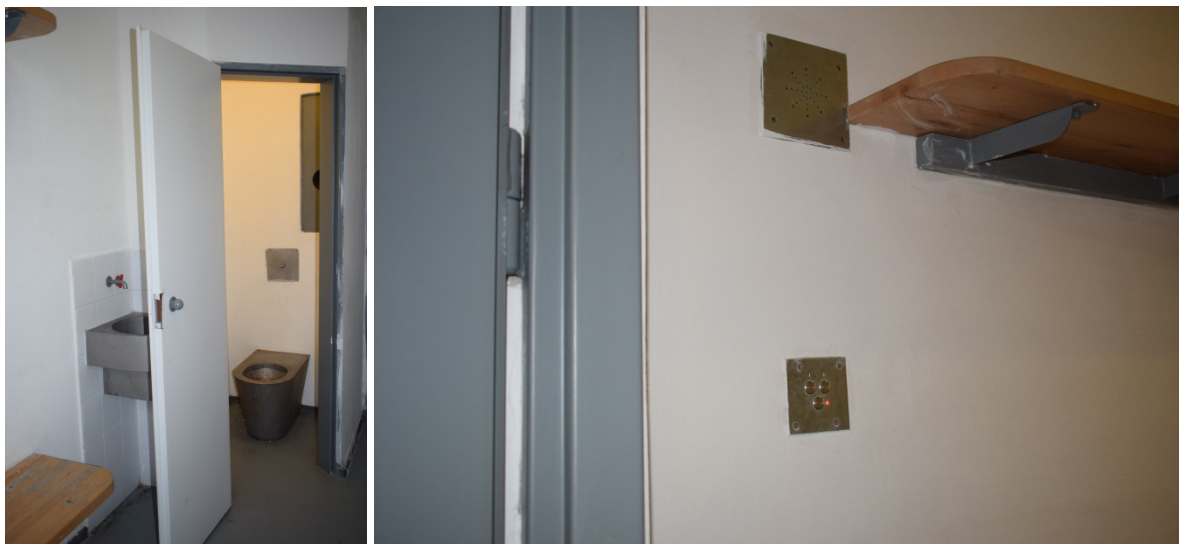
Mindeközben a folyamatosan érkező szállítójárművek a kijelölt parkolóban várakoznak, hogy a nap végén visszatérjenek anyaintézetükbe a Gyűjtőben felszedett új fogvatartottakkal.

A körszállítás elsődleges oka a büntetőeljáráshoz történő előállítás (nyomozati cselekményhez, tárgyalásra). Elsősorban olyan elítélt fogvatartottakról van szó, akiknek van másik folyamatban levő ügyük is, hiszen az előzetes letartóztatásban levőket tipikusan az eljárást lefolytató hatóságok illetékességi területén levő megyei előzetes házakban helyezik el, így az eljáráshoz történő előállításukhoz nem szükséges körszállítás igénybe vétele, célszállítással oldják meg az eljárási cselekménynél történő jelenlétet.

További okok: önként bevonuló szabadságvesztés-büntetésüket megkezdő fogvatartottak szállítása anyaintézetbe; hivatalból vagy kérésre történő átszállítás másik intézetbe; ideiglenes átszállítás látogató fogadása céljából; temetésre, beteg hozzátartozó meglátogatása céljából; egészségügyi kezelés; kártérítési vagy fegyelmi eljárási cselekményen való részvétel céljából.

A körszállítás idejére eső, jobb csillagban foganatosított fogvatartás felügyeletét a Budapesti Fegyház és Börtön személyi állományához tartozó 7 fő látja el, mely kiegészül a fogvatartottak szállításban résztvevő intézetek további 5 fő felügyelőjével.

A zárkák állapotát a megfigyelők összességében kielégítőnek értékelték. A zárkákban fallal leválasztott, külső szellőzésű mellékhelyiségek találhatóak.

A zárkákban levő hangszórókon keresztül rádió szól, melynek hangerejét a fogvatartottak a falba épített gombokkal szabályozhatják. A hangerő-szabályozó gombok alatt található a veszélyhelyzet esetén használható jelzőgomb. Mivel a zárkákban a fogvatartottak csak néhány órát töltenek el, a zárka berendezése padokból, illetve fali polcokból áll, amelyen a fogvatartottak csomagjaikat helyezheti el.

A látogatási napon több fogvatartott is jelezte, hogy fázik a zárkában. A megfigyelők maguk is kabátban tartózkodtak a zárkákban, szubjektív becslésük szerint a hőmérséklet nem érte el a 15 fokot. Ennek oka az intézet vezetésének elmondása szerint, hogy hétvégén az ablakok szellőztetés céljából nyitva voltak és a hirtelen jött lehűlés miatt nem volt még idő felfűteni az épületet, egyébként a biztonsági okokból padlófűtéssel ellátott zárkák rendszeren fűthetőek.

A BVOP Központi Szállítási és Nyilvántartási Főosztálya válaszában kifejtette, hogy a fűtéstechnika kapacitása egyrészt adott (padlófűtéssel ellátott zárkák), másrészt sok tényező befolyásolja, melyek többek között a fogvatartottak mozgásából/kíséréséből/zárkába helyezéséből adódik. A nagyobb befogadóképességű helyiségeket, illetve a speciális rendeltetésű szállítózárkákat jobban érinti a többszöri ajtónyitás/zárás, így a több zárkanyitással/zárással hamarabb lehűlnek alacsonyabb hőmérsékletre, figyelembe véve, hogy a folyosók is ki vannak téve a körletre ki- és belépés miatt az áthűlésnek. Hozzá tették továbbá, hogy fokozott figyelmet szükséges továbbá fordítani arra, hogy a körszállítást megelőző takarítási/szellőztetési munkák végeztével időben zárva legyenek a nyílászárók, azok véletlenül se maradjanak nyitva, még kis mértékben/úgynevezett „döntött állapotban” sem. Ezek mellett meg kell említeni továbbá, hogy a fogvatartottak dohányzásra vagy elhasználdott levegőre hivatkozással, jellemzően folyamatosan nyitva tartják az ablakokat a szállítás ideje alatt, amely önmagában is a hőmérséklet csökkenését eredményezi.

Probléma volt továbbá, hogy **egyes zárkákban, ahol nagy létszámú fogvatartott várakozott elszállításra, az ülőhelyeken szó szerint egymáshoz préselődve ültek a fogvatartottak, egyesek ülőhely hiányában álltak a két sor pad között.** Egyik zárkában a látogatás időpontjában 11 fogvatartott tartózkodott, azonban elmondásuk szerint előfordul, hogy ugyanebben a zárkában 20-25 fő is tartózkodik később a nap folyamán.

Ezzel kapcsolatban a BVOP Központi Szállítási és Nyilvántartási Főosztálya megállapította, hogy az időszakos telítettséget alapvetően a viszonylag nagy szállítási összlétszám (amely egyes heteken az 1.500 főt, tavalyi év során kiugró esetben az 1.600 főt is megközelítette) befolyásolja. Mint azt kifejtették, a létszám megoszlása, bár hosszabb távon viszonylag nagy pontossággal előre jelezhető, az egyes szállítások során jellemző módon bizonyos fokú eltéréseket mutat az egyes bv. intézetek és a különböző fogvatartott csoportok tekintetében. Ezért a szállítás során az elkülönítés és az egyes bv. intézetekhez rendelt, építészeti szempontból adott alapterületű szállító zárkák kihasználtsága az adott kapacitásokhoz igazodik (így az egyes helyiségek telítettségének kiegyenlítése), az a szállítósos körletfelügyelők feladatkörébe tartozik. A speciális elkülönítési szabályok miatt az ilyen irányú

elhelyezési lehetőségek is behatároltak (pl.: nők, fiatalok kizárólag a felszinten helyezhetők el). Ezen túlmenően is intézkedéseket hoznak, hogy elkerülhető legyen egyes zárkák jelentős túltelítése. Hosszabb távon kiemelt célkitűzés a körszállításban mozgatott fogvatartottak számának csökkentése, amely már önmagában biztosítani tudná a központi elosztóhely alacsonyabb kihasználtságát, így az elhelyezés színvonalának növekedését. Ennek vannak eleve adott elemei (valamely hatóság idézése folytán szükséges előállítás kapcsán szükséges szállítási feladatok), amely a szállítások nagyobb hányadát alkotják. A BVOP várakozása szerint a tervezetten 2017-ben bevezetésre kerülő távtárgyalási rendszer, továbbá az újonnan épített bv. intézetek betelepítései is ebbe az irányba képesek hatni.

A zárkában tartózkodás során lehetőség van a napi hideg étel elfogyasztására, aminek tartalma azonban nagyon eltérő attól függően, hogy ki melyik intézetből jött. A megfigyelők a meghallgatott fogvatartottaknál például a következő, eltérő tartalmú csomagokat találták:

- (1) 5 db. 48 gr májpestétom, 2 db. 105 gr sertésvagdalt, 4 db. kisméretű lekvár, kenyér;
- (2) 3 db. 130 gr szendvicskrém, kenyér;
- (3) 2 db. tömlős sajt, 1 doboz túrókrém, 2 kisméretű lekvár (ez utóbbi menüt tartalmazó csomagot egy fűszermentes diétát igénylő fogvatartott mutatta meg a megfigyelőknek).

A megfigyelők által meghallgatott fogvatartottak egyike cukorbeteg volt, és azt panaszolta, hogy az étel nem elegendő ahhoz, hogy a szükséges nap 5 alkalommal be tudja adni magának az inzulint. A napi ellátmány minőségére sok panasz érkezett, a megfigyelők ezek egy részét indokoltnak találták: az esetenként szeleteletlen fél kilós kenyér, azok megkenésére alkalmas eszköz hiánya (a megfigyelők által meghallgatottak közül egyetlen fogvatartottnál volt egy műanyagból készült, sérülés okozására alkalmatlan, ámde a kenyér törésében hasznos, „kés”), a teljesen eltérő tartalmú csomagok okkal vetnek fel kérdéseket a fogvatartottakban. *Indokolt lehet megfontolni a napi hidegétel tartalmának egységes meghatározását.*

Ezzel kapcsolatban a BVOP Központi Szállítási és Nyilvántartási Főosztálya kifejtette, hogy a napi hidegétel tartalmának egységes meghatározása több helyi, intézeti, illetve gazdasági tényezőtől is függ. Hozzá tették, hogy a büntetés-végrehajtás országos parancsnokának feladatszabása szerint a végrehajtás valamennyi vonatkozásában törekedni kell a bv. intézetek közötti egységességre, amely értelemszerűen kiterjed a fogvatartottak ételmezésére is. Ezt ugyanakkor értelemszerűen befolyásolja az egyes bv. intézetek által összeállított étlap, a beszerzett és a hidegcsomagot alkotó konkrét termékek, a fogvatartotti diéták.

A megfigyelők által meghallgatott fogvatartottak elmondása szerint előfordul, hogy dohányzó fogvatartott kerül a nem dohányzók zárkájába. Ezt a panaszt jelezték a megfigyelők az intézet vezetése felé, akik válasza szerint a fogvatartott dokumentációja alapján járnak el a dohányzók és nem dohányzók elkülönítése során, és ha azt észlelik, hogy valamely fogvatartott ennek ellenére dohányzik a nem dohányzó zárkában, a fegyelmi eljárást kezdeményeznek.

Az épületben egészségügyi szoba található, ahol szakápoló látja el a megérkezést követően egészségügyi problémával jelentkező fogvatartottakat. Orvosi szakértelmet igénylő vagy sürgős esetben a Bal csillagban dolgozó orvos látja el a beteget, akit a szakápoló telefonon keresztül értesít.

Az életmentő gyógyszereket a szállítás útba indítása előtt a szállítványvezető megkapja, azt a fogvatartottak a járművön maguknál tarthatják. A nem életmentő gyógyszerek a poggyásztérben találhatóak. A Bizottság megfigyelőinek az egyik fogvatartott szívbeteget jelezte, hogy szállítás közben rosszul lett, ám semmilyen megkülönböztető jelzést nem alkalmazott a szállító személyzet annak

ellenére, hogy a Fővárosi Büntetés-végrehajtási intézetben a bizottság munkatársait úgy tájékoztatták, hogy ez a bevett eljárás. A fogvatartottat azzal nyugtatták, hogy majd megérkezést követően a Gyűjtőben ellátják, amire sor is került.

Össességében elmondható, hogy a Bizottság megfigyelői a körszállítás lebonyolítását a Budapesti Fegyház és Börtön A épületben jogszerűnek értékelik.

Fővárosi Bv. Intézet Nagy Ignác utcai objektuma

A Fővárosi Bv. Intézet Nagy Ignác utcai objektumában hétfőnként kb. 90-110 fogvatartottat szállítanak, további két napon alacsonyabb számban történik a szállítás, tipikusan a tököli rabkórházba, illetve az Igazságügyi Megfigyelő és Elmegyógyító Intézetbe, az IMEI-be. Hétfőnként több turnusban szervezik a szállítást, egy turnus létszáma a szállító gépjármű méretéhez igazodik, 42 fős a legnagyobb létszám.

Az ötórás ébresztőt követően (a Budapesttől távoli, vidéki intézetekben korábban, 3-kor, 4-kor van az ébresztő) hattól készülnek fel a szállításra, a felszerelést, ágyneműt, takarókat a fogvatartottak leadják, személyes tárgyaikat felveszik, majd a szállítózárkában, a „csurmában” várakoznak. Két zárka van egymás mellett, egy a dohányzó, egy a nemdohányzó fogvatartottaknak, más elkülönítési szabályok (pl. az előzetes letartóztatottak a jogerős szabadságvesztésüket töltőktől) a szállításra nem vonatkoznak. Mindkét zárkában van folyóvíz, WC, a zárkában pad. Az intézet beszámolója szerint itt legfeljebb 20 percet töltenek a fogvatartottak, az első turnus fél 8-8-kor indul el az intézettől.

A szállítás, illetve az érkezők befogadása ebben az intézetben lezajlik 17-18 óráig.

Az intézetből a „Gyűjtőbe” (a Budapesti Fegyház és Börtön 'A' objektumába) szállítják a fogvatartottak többségét, mielőtt továbbindulnak. Előfordul, hogy a fogvatartottakat ún. célszállítás keretében szállítják, vagyis közvetlenül viszik a bv. intézetbe. Erre tipikusan egészségügyi vagy biztonsági okból kerül sor, illetve ha a büntetőeljárás cselekmények miatt szükséges, például egy fogvatartottnak több tárgyalása van egymást követő napokon különböző településeken, és ezért gyorsan kell bonyolítani a szállítását. A Szakutasítás kimondja például, hogy a tényleges életfogytig tartó szabadságvesztést töltő fogvatartottak szállítására főszabályként csak ilyen módon kerülhet sor. A Szakutasítás szerint elrendelhető célszállítás továbbá létszám- vagy munkaerő-átcsoportosítás céljából, hozzátartozó temetésén őrzéssel való részvétel címén, súlyos beteg hozzátartozó meglátogatása miatt, munkáltatási célból, az egyes bv. intézetek telítettségének enyhítése, illetve az elkülönítési szabályok végrehajtásának érvényesülése érdekében.

Fogvatartotti beszámolók szerint a Budapesttől távoli intézetben elhelyezett fogvatartottak esetében a szállítás hosszabb idő is lehet, a három órás ébresztőt követően, 5.30-kor indul a rabszállító, a gyűjtőbe érkeznek, ahol pár órát töltenek, ezt követően kerül az intézetbe, ahol befogadást követően, este, akár 8 óra után kerül a zárkába.

A rabszállítóba a fogvatartottak kettesével szállnak fel, szigorú biztonsági intézkedések mellett, a csuklójuknál vannak összebilincselve (kivéve a fiatalokú fogvatartottakat), a buszon is kettesével ülnek le. A megfigyelők látogatásakor a fogvatartottak kb. 10%-a esetében ennél szigorúbb mozgáskorlátozó eszközöket is alkalmaztak, lakattal rögzített lábbilincset. A rabszállítóban (a képen egy új jármű látható) a fogvatartottak elkülönítésére is van lehetőség.

Több panasz érkezett a Helsinki Bizottsághoz azzal kapcsolatban, **hogy szállítás közben nem áll meg a rabszállító**, ezért előfordul, hogy egy-egy fogvatartott **nem jut el időben WC-re**, egyes panaszok szerint előfordult, hogy ilyenkor egy vödörbe kellett valakinek végezni a dolgát. Fogvatartottak szerint egy út **akár 4 óras is lehet, közbenő megálló nélkül**. Az intézet beszámolója szerint, a körszállítás során minden intézetben van lehetőség technikai szünetet tartani, azok a fogvatartottak is leszállhatnak a járműről, akik egyébként még továbbutaznak. Ha valaki rosszul lesz út közben, megkülönböztető jelzéssel halad tovább a rabszállító a legközelebbi bv. intézetig vagy bv. kórházig (kivételes esetben civil egészségügyi intézménybe). A rabszállító útvonalának, illetve a megállóok meghatározása egyébként nem az intézet hatásköre.

A BVOP Központi Szállítási és Nyilvántartási Főosztálya kifejtette, hogy a körszállítás szervezése során úgy határozzák meg az útvonalat, hogy – viszonylag hosszabb menetidő esetén – a közbeeső bv. intézetben a gépjárművek műszaki/technikai pihenőt is tarthassanak, amelyre a szállítójárművek férőhelyeinek optimális kihasználása érdekében is szükség van. Ezzel összhangban 2016-ban valamennyi bv. intézetnek feladata volt, hogy a körszállítás végrehajtása során biztosítsa az indokolt technikai pihenőt. A pihenő során a fogvatartottak jelezhetik mosdóhasználati igényüket, amely kapcsán alapvető elvárás, hogy arra biztosítsanak lehetőséget számukra. Figyelembe kell venni ugyanakkor, hogy a műszaki pihenőket biztosító bv. intézetekben jellemzően nem áll rendelkezésre külön körletrész, vagy illemhely erre a célra, így a fogvatartottak leszállítása, kísérése és felügyelete is feladatként jelentkezik, melyet össze kell hangolni a szállításban lévő fogvatartottak amúgy kötött beérkezési idejével. Ahogy kifejtették: a „központi elosztóhelyen a továbbiakban is megteesszük a szükséges intézkedéseket a beléptetés gördülékenysége érdekében, hogy a közterületen várakozás ideje az elérhető minimálisra csökkenjen, ilyen módon a fogvatartottak mihamarabb a teljesen leválasztott mellékkel rendelkező szállítózárkákön kerülhessenek elhelyezésre.”

A legtöbb panasz az **étkezéssel** kapcsolatban érkezett, a fogvatartottak az intézetben már nem reggeliznek, hanem megkapják (az egyébként a törvényben előírt normának megfelelő) napi hideg élelmiszeresomagot, amely az alábbiakból áll:

- 2 x 130 grammos baromfi májkrém,
- 3 x 25 grammos méz, illetve lekvár,

- kb. 40 dkg kenyér.

A fogvatartottak a kiétkezéskor vásárolt ételüket is magukkal vihetik, de a zsúfolt várakozóhelyiségben általában nincs lehetőség arra, hogy kényelmesen egyenek belőle.

Ezzel kapcsolatban ld. még a BVOP Központi Szállítási és Nyilvántartási Főosztályának megjegyzését a jelentés 6. oldalán.

A szállítás során az ételt, italt az utazás idejére leteszik a buszok csomagtartójába, így ahhoz az utazás alatt nem férnek hozzá. A Szakutasítás értelmében a szállításra kerülő fogvatartottak a szállítójármű utasterében csak papír zsebkendőt, életmentő gyógyszereiket, illetve – amennyiben az időjárás azt indokolja, 24 °C feletti hőmérséklet esetén – műanyag flakonban fél liter ivóvizet tarthatnak maguknál. (A fogvatartott a számára gyógyszer tartási engedéllyel kiadott gyógyszereket szállítás alatt köteles magánál tartani.)

A Szakutasítás értelmében a fogvatartotti szállítójárművekben – a szállítmány létszámának és a szállítás távolságának figyelembe vételével – annyi ivóvizet, illetve eldobható műanyag ivópoharat kell biztosítani a fogvatartottak és a személyi állomány tagjai számára, amennyi a szállítás időtartamára szükség szerint elégséges. A régi rabszállítóknak egyébként nincs vízadagoló, az újakban igen, a fogvatartottak járműben velük utazó őről kérhetnek vizet, a Szakutasítás alapján.

Összességében elmondható, hogy a Bizottság megfigyelői a körszállítás lebonyolítását a Fővárosi Bv. Intézet Nagy Ignác utcai objektumában is jogszerűnek értékelik.